

Õiguskantsler

Teie 05.03.2026 nr

Meie 17.03.2026 nr 16-6/260590/2602279

Eesti Rahvusringhäälingu viipekeelsed telesaated

Austatud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole, et saada selgust, millised kohustused on Eesti Rahvusringhäälingul (ERR) viipekeelsete saadete tootmisel.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ERR-i teleprogrammide ligipääsetavust reguleerivad seadused ning nende alusel antud kultuuriministri määrus. Riigikogu on soovinud, et puuetega inimestele ligipääsetavate saadete osakaal programmis kasvaks ning nii on see ka viimase viie aasta jooksul olnud. Ministri määruse ja ka ERR-i arengukava kohaselt on edaspidi kavas ligipääsetavate saadete osakaalu veelgi suurendada.

1. Nagu oma kirjas viitasite, peavad teleprogrammide originaalsaated ERR-i võimaluste piires olema maksimaalselt kättesaadavad ka vaegkuuljatele ([Eesti Rahvusringhäälingu seaduse \(ERHS\) § 5 lõige 1 p 1](#)). Vaegkuuljaid on Eestis umbes 10% rahvastikust, vaid väike osa neist on viipekeelsed.

2. Puuetega inimeste ligipääsu audiovisuaalmeediale reguleerib [meediateenuste seaduse \(MeeTS\) § 23](#). Selle paragrahvi lõike 1 kohaselt muudab audiovisuaalmeedia teenuse osutaja järk-järgult oma teenuse ligipääsetavaks puudega inimestele, kasutades selleks subtiitreid, viipekeelset tõlget, kirjeldustõlget, eraldi audiokanaleid, teleteksti ja teisi lisateenuseid, mis võimaldavad puudega inimestel pakutavat teenust saada. Seega on Riigikogu seadusega kehtestanud, et teleprogrammid muudetakse ligipääsetavaks järk-järgult. Seaduse säte sobib hästi kokku ka [puuetega inimeste õiguste konventsiooni](#) artikliga 4 (p 2), mille kohaselt peab riik rakendama meetmeid, et järk-järgult tagada puuetega inimeste majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste teostamine.

3. Kultuuriministri määrusega on kehtestatud nõuded ERR-i teleprogrammide ligipääsetavusele ja nende täitmise tähtajad. Viipekeelse tõlkega saadete miinimummaht on sätestatud määruse [paragrahvis 3](#). Sellest loetelust selgub, et riik ootab ERR-ilt eeskätt pidupäeva- ja suursündmuste kajastamist viipekeeles, pidades seejuures silmas erinevaid sihtgruppe. Lisaks peab eetris olema ka üks viipekeelne uudistesaaade päevas. Seda on võimalik pidada viipekeelseks originaalsaateks, mitte pelgalt viipekeelse tõlkega saateks.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

4. MeeTS § 23 lõike 1¹ punkti 1 kohaselt tuleb meediateenus muuta ligipääsetavaks, kasutades selleks subtiitrid, viipekeelset tõlget, kirjeldustõlget, eraldi audiokanaleid jne. Praegu õpivad lapsed, kelle emakeel on viipekeel, Tallinna Heleni koolis kohustusliku õppeainena eesti keelt teise keelena ([Tallinna Heleni Kooli õppekava p 5.1](#)). Tartu Tähtvere Riigikoolis kasutatakse kuulmispuudega laste õpetamisel mitme meetodi kombinatsioone ja erinevaid suhtlemisvahendeid: suulist kõnet, suultlugemist, sõrmendamist, lugemist, kirjutamist, viipeid, žeste ja miimikat ([Tartu Tähtvere Riigikooli õppekava p 6.2.3](#)). See on oluline seetõttu, et kultuuriministri määruses on sätestatud ka ERR-i kohustused saadete subtiitritega varustamise kohta (§ 2). Arvestades seda, kuidas sügava kuulmispuudega inimesi õpetatakse, saavad nad telesaateid vaadates abi ka subtiitritest, kuna nad on kirjalikku eesti keelt koolis õppinud. (Automaat)subtiitrid on aga valdaval osal saadetest.

5. Kuigi ERR on sõltumatu avalik-õiguslik juriidiline isik, finantseeritakse seda suures mahus riigieelarvest. Selleks sõlmitakse ERR-i ja Kultuuriministeeriumi vahel haldusleping. ERR-i tegevustoetust on viimastel aastatel küll suurendatud, aga mõõdukalt. Kui aastal 2020 olid ERR-i tulud umbes 43 miljonit eurot, siis 2026. aastal on need 48 miljonit eurot (sellele lisandub Eesti Kultuurkapitalilt sihtfinantseeringuna 11 miljonit eurot ERR-i uue hoone ehituseks).

Kuue aastaga on eelarve suurenenud seega 11,6%. Samal ajal on tarbijahinnaindeks kasvanud 49%. Järelikult on ERR-il olnud programmi tootmiseks varasemast ahtamad võimalused. ERR-i [2020. aasta majandusaasta aruandes](#) (lk 7) on kirjas, et lisaks igapäevastele „Aktuaalse kaamera“ viipekeelsetele uudistele edastas ETV2 vaegkuuljatele Vabariigi Presidendi kõne 24. veebruaril ja 20. augustil ning uusaastatervituse 31. detsembril viipekeelse tõlke ja eestikeelsete subtiitritega.

2026. aastast kehtivas kultuuriministri määruses on pikk nimekiri saadetest, mis peavad olema viipekeelse tõlkega. See tähendab, et ka viipekeelsete saadete hulk on viie aasta jooksul kasvanud. Seega võib öelda, et ERR on järk-järgult suurendanud viipekeelsete saadete hulka, nagu näeb ette meediateenuste seadus ja mida toetab ka puuetega inimeste õiguste konventsioon. Tulevikku vaadates pole vähetähtis ka see, et [ERR-i arengukava aastateks 2026-2029](#) (lk 17) seab eesmärgiks kahekordistada viiipleemis- ja kirjeldustõlkega saadete kogumahtu. Tõsi, selleks tuleks ERR-i eelarvet suurendada.

6. Palusime ERR-il selgitada, mis juhtudel on otsesaade viipekeelse tõlkega nähtav vaid Jupiteris, kuid mitte ERR-i teleprogrammides. ERR-i selgituste kohaselt on seda juhtunud ainult korra, kui Eesti Laulu finaaliga samal ajal toimusid Milano Cortina taliolümpiamängud ning ETV2-s näidati spordiülekandeid. Mõistame, et olete selle olukorra üle nõrдинud, kuid õiguskantsler ei saa sekkuda ERR-i programmi koostamisse, sest ERR on oma saadete edastamisel sõltumatu ([ERHS § 3](#)). ERR kinnitas, et viipekeelset tõlget on edaspidigi kavas ennekõike edastada teleprogrammides.

Täna Teid olulise küsimuse eest ning loodan, et selgitustest on abi. Õiguskantsleri nõunikud jälgivad ERR-i programmide ligipääsetavuse arengut.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Liisi Uder 693 8437, Liisi.Uder@oiguskantsler.ee